Година I. София, 18 Май 1924 год.

20 ЮЛИЙ

МАКЕДОНО-ОДРИНСКИ ЛИСТЪ

АБОНАМЕНТЪ:

За България годишно 120 лв.

„ „ полугодишно 65 лв.

За странство . . . . . 200 лв.

За Америка . . . . . 2 долара

УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ — ИЗЛИЗА СЕДМИЧНО

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ НА УЛИЦА „ПРѢСЛАВЪ“ № 4 — СОФИЯ. ТЕЛЕФОНЪ 1932

Ив. Аговски.

Къмъ повече ясность

Не искамъ да критикувамъ. Не желая да осждамъ. Защото това е право на съвършенния. А знайно е, че абсолютно съвършенство нѣма въ никого и никждѣ. Има само стремежъ за съвършенство. — Зная сжщо, че живота̀тъ е движение и отъ триене произлизатъ искрици. Ето защо, мисля, че културоспособния човѣкъ дълбоко въ душата си таи съзнанието, че и когато изкрѣнно вѣрва, или е убѣденъ въ правотата на една кауза, може да грѣши. И тъкмо именно това съзнание е главната пружина, която тласка човѣка по пжтя на прогреса.

Така гледамъ азъ на полемиката, която се заведе между македонскитѣ емигрантски органи: *в. „Независима Македония“ и в. „20 Юлий“* по поводъ историческия меморандумъ на Илинденската организация до българското правителство.

Полемиката се води около малкия въпросъ: *„кой има право да изразява политическата македонска мисъль?“* В. „Независима Македония“, като органъ на Националния комитетъ, застжпва гледището, че само той има право да изразява *официално* политическата мисъль на македонцитѣ. В. *„20 Юлий“* възразява, че и той има право *неофициално* да отстоява политическитѣ интереси на поробенитѣ македонски народи. Споредъ мене и двѣтѣ страни иматъ това право. Защото и Националенъ комитетъ, и Илинденска организация, и всѣки съзнателенъ дори и най-бѣденъ македонски синъ се стремятъ къмъ едно: *независимостьта на родината*. Видно е, че заведената полемика е излишна и трѣбва да се прѣкрати. Защото тѣхната дѣйность по голѣмия македонски въпросъ, споредъ мене за всички се свежда до това: *да се хвърля по-силна свѣтлина върху пжтя, който води къмъ реализирането на македонския идеалъ — свободна политическа и независима економически Македония.* Това е политическото вѣрую на всѣки съзнателенъ македонецъ въ Македония и вънъ отъ нея. За закрѣпване на това вѣрую, струва ми се еднакво дѣйствуватъ всички културни македонски емигрантски организации. И меморандума на илинденци не е, освѣнъ единъ актъ, който допринася за избистряне на политическото съзнание на македонеца и, като така, съ висока просвѣтна стойность. Тоя меморандумъ е въ духа при това съ принципитѣ, легнали въ устава на братствената организация. Ето защо и полемиката не се води по сжществото на меморандума. Отъ тая полемика, обаче, поникна въпроса: *какво впечатление произведе тя въ читающата емигрантска маса?* До колкото съмъ можалъ да разбера — то е тягостно, мжчително, твърдѣ неприятно. Голѣма часть отъ емиграцията се остави да си прави догадки и да си задава въпроса: *какво ли има задъ писаното и говореното и дали нѣма демонското желание да възкръснатъ старитѣ распри между емиграцията, които не малко допринесоха за да доживѣе македонскиятъ народъ днешния печаленъ халъ.* И страхътъ отъ тоя въпросъ е много основателенъ, защото всѣки македонецъ знае какво ставаше до вчера въ редоветѣ на македонската емиграция въ България.

Това опасение, колкото и да е напразно, трѣбва да се искорени отъ главата и на послѣдния македонецъ. *Но това ще се постигне само съ политическа просвѣта.* Македонското дѣло е живо. Македонския въпросъ е голѣмъ. Но тѣ искатъ живи дѣла, а не декларации, петиции, пишни слова, високопарни рѣчи и купъ сантименталности. Македонското дѣло иска умъ, прозорливость и пълно разбиране на сжществующитѣ обективни условия. Ала това, по много причини, не е по силитѣ на всѣкиго. Всѣки македонецъ може да каже: *„Искамъ свободна и независима Македония“*. Ала не всѣки македонецъ може да знае: *какъ, по кои пжтища трѣбва да се върви, за да се постигне това желание.* Всѣки може да каже и пише: *„Жива е Македония!“* Ала не всѣки разбира *кждѣ се крие нейната жива сила.* Всѣки може да каже: *„Въ борбата до крайна побѣда е залога за освобождението на поробената родина“*. Ала всѣки не може да знае, *до колко може да се упорствува въ борбата.* Защото всѣки не може да се ориентира въ грубата дѣйствителность, кждѣто се прѣплитатъ хиляди реалнн интереси, за да използва всички обстоятелства за своето дѣло. Всѣки може да каже: *„македонския адъ е разтърсилъ отъ дъно европейската съвѣсть“*. Ала малцина сжония, които знаятъ точно: *коя европейска съвѣсть кипи отъ възмущение противъ сжществующата свѣтовна неправда* и гори отъ жаждата за тържеството на човѣшката свобода, братство и равенство. Малцина знаятъ, *че въ Европа днесъ има двѣ съвѣсти, два морала и двѣ идеологии, които се борятъ на живота и смъртъ.* Ако тая елементарна истина биха разбрали всички роби, включително и ний, македонцитѣ, отдавна би се турило кръстъ и на робство, и на неправди, и на неравенства. Ала разбирането не иде на готово. То се постига съ врѣме, съ упорито дѣйствие.

Пълното разбиране на нѣщата е резултатъ на дългъ процесъ. И македонския въпросъ трѣбва да се разглежда отъ всички страни. А това именно е неговиятъ процесъ.

Ето защо, ако нѣкои македонски кржгове, даже отдѣлни личности сж си поставили тая цѣль — да се освѣтлява македонския въпросъ отъ всѣка страна, за да се доде по-скоро до неговото правилно разрѣшение, то за това тѣ не бива да бждатъ упрѣквани и обвинявани въ „хвърляне сѣмето на раздори и пр.“: напротивъ — тѣ трѣбва да бждатъ подкрѣпяни и поощрявани.

Пъкъ и друга не може да бжде ролята нито на Националния комитетъ, нито на Илинденската организация. Защото: културно-просвѣтния принципъ е базата на тѣхната дѣйность.

Такава дѣйность е задължителна не само за македонскитѣ емигрантски легални организации въ България и другитѣ държави, но и за всѣки прокуденъ македонски синъ. Защото македонския народъ носи тежки рани отъ борби, които не сж били добрѣ обмисляни и изяснени. За това той днесъ иска да върви по сигурни и добрѣ освѣтлени пжтища. Той не може днесъ да бжде залъгванъ съ „идеи“, *безъ да му се очертае въ общи черти реалния образъ на тия идеи.* Днешната епоха налага повече ясность въ политическата борба. Политиката е разумно, съзнателно и упорито прѣслѣдване на реални интереси. Въ политиката, *съ внушение, самовнушение, сантименталность и надцъняване силитѣ, не се* отива много далече. Македонецътъ трѣбва да

гледа по-надалеко и по-нашироко. Защото задъ себе си има единъ богатъ, макаръ и страдалчески опитъ. Само тогава той ще разбере: защо геройския ирландски народъ слѣдъ една упорита кървава борба не е спечелилъ свободата; защо повече отъ три милиона жизнеспособно и културно германско население пъшка подъ ярема на „просвѣтната французка съвѣсть;“ защо петстотинъ милиона индийци пъшкатъ подъ икономическия гнетъ на Англия и пр.

Така обгърналъ съ погледа си цѣлия дѣйствителенъ свѣтъ, македонецътъ ще може по-лесно да се ориентира и да се добере до вѣрнитѣ изводи по методата и тактиката на своята освободителна борба.

Тоя начинъ на щудиране въпроса за независимостьта и свободата на Македония *се налага отъ една желѣзна необходимость.* Защото голѣмитѣ обществени събития въ Европа отъ които зависятъ и ония на Балкана, не знаемъ какво ще донесатъ утрѣ. За всѣки случай поробенитѣ трѣбва да бѫдатъ подготвени идейно и материално. Македонскиятъ народъ почти столѣтна кървава борба води за своето политическо и икономическо освобождение, но до днесь не само че не е извоювалъ никаква свобода, но — което е по-страшно, около шията му се увиха потежки и по-яки окови. И затова каления въ пламъцитѣ на борбата македонски народъ, трѣбва да разбере: *кои сѫ обществените сили, които подпомагатъ неговата освободителна борба и кои сѫ ония, които му пръчатъ.*

Той не трѣбва да живѣе съ старитѣ погрѣшни политически убѣждения, едно отъ които е това: българитѣ въ Македония да мислятъ, че родината ще бѫде свободна, когато е българска, гърцитѣ — когато тя е гръцка, ароманитѣ — когато е романска и пр. Това убѣждение се насаждаше систематично въ главата на македонското население отъ правителствата на всички балкански държавици, които искаха *не автономия, а присъединение на Македония.* И за тая цѣль тѣ винаги си служеха — уви! — съ орѫдия изъ срѣдата на самитѣ македонски народности: българското — съ македонски българи, гръцкото — съ македонски гърци и гъркомани, турското — съ македонски турци, сръбското — съ македонски сърбомани и пр. И колкото по-активно дѣйствуваха въ това направление балканскитѣ правителства, толкова по-дълбоко въ блатото на политическата забърканость потъваше свободата на македонското население.

Днесъ, обаче, когато послѣдното изпита всички режими, положението се изясни твърдѣ много и очитѣ на всички македонци се отвориха. Македонскитѣ народности разбраха, че съ схоластика и неуяснени идеи реални интереси не се постигатъ. За това тѣ искатъ да стѫпятъ на здравъ пѫть и да се добератъ до всички обществени фактори, които биха могли да гарантиратъ успѣхитѣ на тѣхната освободителна борба. Днесъ цѣлото македонско население, разбрало и отхвърлило агресивната политика на балканскитѣ правителства, казва: *„Моитѣ реални интереси диктуватъ да бѫда свободно и между свободни“.* Въ тоя гласъ трѣбва да се вслушва цѣлата македонска емиграция въ всички страни. *Това е гласа на македонския Богъ.* Ето защо днесъ всички македонци — и българи, и турци, и гърци, и аромани, и сърбомани казватъ открито и недвусмислено къмъ своитѣ освободени братя: *„по произходъ, кръвь и чувства сме братя, ала по реални, жизнени, интереси, ний сме съсѣди. И ако едноутробни братя, благодарение на своитѣ материални интереси, се роятъ и всѣки гледа да обзаведе свое отдѣлно ступанство, то ний имаме още по-голѣмо основание да разчистимъ еднажъ за винаги нашитѣ материални смѣтки.“*

Тукъ именно се корени идеята за свободна и независима Македония. За това тази идея не може да послужи за красива мантия, подъ която биха се скрили пагубнитѣ политически изживѣлици, както напр. идеята за присъединение, обединение, братско опекунство и пр.

Това е най-силния аргументъ въ борбата противъ всички врагове-мистификатори и явни шовинисти въ държавитѣ, владѣющи Македония — на македонската свобода и независимость.

Подетата полемика между в. *„Независима Македония“* и в. *„20 Юлий“* нѣма *принципаленъ характеръ.*

За това ни най-малко не трѣбва да се озадачава македонската емиграция. За послѣднята е нуждна свѣтлина. Не е важно, дали по единъ въпросъ е писалъ този, или онзи македонски листъ пръвъ. Македонската емиграция ще благодари на всѣки, който допринесе и пѣсъчно зрънце за изграждане на нейния величественъ домъ — Независима и свободна Македония.

Но за това *изграждане трѣбва да гребемъ* отъ всички потоци на живота и да нагласимъ своята дѣйность съ оная на всички революционни сили, които се борятъ за свободата на разоренитѣ балкански народи, обаче винаги прѣцѣня вайки основно като какво искаме и какъ се то постига, какво цѣлимъ, а какъ си прѣдставляваме пѫтя къмъ тая цѣль, какво е „самостойна Македония“ за балканскитѣ държави, включително за братска България, и какво сѫ тѣ за нея; какво ние говоримъ и изповѣдваме, а какво вършимъ.

Всичко ще се изясни толкова по-скоро, колкото по-ясно може да си отговори всѣки македонецъ на всички подигнати погорѣ въпроси и въпросчета, които сѫ клонки на голѣмия стълбъ — македонския въпросъ.

А отговоритѣ на тия въпроси трѣбва да се даватъ отъ македонскитѣ вѣстници. И само тогава честниятъ македонски родолюбецъ ще разбере дълбокия смисъль на афоризма: *„Не всѣки, който вика: „Господи помилуй“ наслѣдява царството Божие“.*

И бихме казали още: не всѣки, който говори и пише за свободата и независимостьта на Македония, може да бѫде ратникъ на Македония.